

Тема: Стадії вчинення злочину

План лекції:

1. Поняття стадій вчинення злочину
2. Закінчений злочин та його різновиди
3. Незакінчений злочин. Його види.
4. Розмежування стадій.
5. Кримінальна відповідальність за незакінчений злочин.
6. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця.

1. Поняття стадій вчинення злочину.

Якщо особа повністю реалізувала злочинний намір і вчинила закінчений злочин (вбивство, крадіжку тощо), необхідність виділяти будь-які етапи кримінально караної поведінки відсутня. Однак у правозастосовній практиці трапляються випадки недоведення задуманого злочину до завершення, що можливо з двох причин, які виключають одна одну: 1) за волею особи, у поведінці якої вбачається добровільна відмова; 2) усупереч волі особи, винної у вчиненні незакінченого злочину - готування або замаху. У цих двох випадках стадії реалізації злочинного наміру набувають кримінально-правового значення.

КК не містить поняття стадій, тільки назву терміну.

Стадії вчинення злочину – це певні етапи вчинення злочинного діяння, які відрізняються один від одного ступенем реалізації злочинного наміру, характером вчинюваних діянь і моментом закінчення (припинення).

1) Будь-яка стадія вчинення злочину – ***це завжди певна дія чи бездіяльність***. За межами діяння ні про які стадії вчинення злочину мова йти не може.

Певний стан свідомості особи, наміри, навіть виявлення цього злочинного наміру, без вчинення діяння спрямовані на реалізацію цього наміру не може визнаватися стадією вчинення злочину.

2) Стадії вчинення злочину *є видами цілеспрямованої діяльності*, етапами реалізації злочинного наміру і тому можуть бути тільки у злочинах, учинених з **прямим умислом**.

3) Стадії вчинення злочину відрізняються одна від одної *ступенем реалізації умислу та характером вчинених діянь*. Чим більше реалізований умисел, тим більшою мірою вчинено злочин, тим більшу шкоду може заподіяти чи заподіює винний. Наприклад, ступінь реалізації умислу вбивці, який прицільно навів зброю на потерпілого (незакінчений замах на вбивство), значно більший, ніж тоді, коли він лише придбав зброю для вбивства (готування до злочину). Особа навіть може вчинити усі ті дії чи бездіяльність, які складають об'єктивну сторону злочину, але при цьому не настають зазначені в законі суспільно небезпечні наслідки.

4) Стадії вчинення злочину відрізняються між собою і *моментом закінчення (припинення) злочинного діяння*. Воно може бути закінчено винним, але його вчинення може не вдатися і через це припинитися на попередніх стадіях (готування до злочину або замаху на злочин).

Ось чому в Кримінальному Кодексі поряд із закінченим злочином виділяють злочин незакінчений. А видами незакінченого злочину КК називає готування та замах. Саме тому можна виділити 3 стадії вчинення злочину:

1. готування до злочину;
2. замах на вчинення злочину;
3. закінчений злочин.

2. Закінчений злочин та його різновиди

Закінченим злочином, відповідно до ч. 1 ст. 13 КК, визнається діяння, яке містить усі ознаки складу злочину, передбаченого відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу.

Таким чином у поведінці особи при закінченому злочині є всі ознаки, які характеризують об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єктивну сторону та суб'єкта злочину.

Потрібно розрізняти час вчинення злочину та час закінчення злочину. Час вчинення – час вчинення злочинного діяння. Час закінчення залежить від конструкції специфіки складу злочину.

Момент закінчення злочину є різним залежно від конструкції складу злочину, опису ознак злочинного діяння:

Злочини з матеріальним складом (об'єктивна сторона яких складається з трьох обов'язкових ознак: діяння, наслідок (наслідки) та причинний зв'язок між діянням та наслідком). Злочини з матеріальним складом вважаються закінченими з моменту, коли настали зазначені у диспозиції статті Особливої частини КК наслідки або була створена небезпека їх заподіяння. Наприклад, крадіжка, грабіж, знищення або пошкодження майна є закінченими з моменту заподіяння майнової (матеріальної) шкоди власності; вбивство – з моменту заподіяння смерті іншій людині.

Злочини з формальним складом (об'єктивна сторона яких складається з однієї обов'язкової ознаки - діяння). Злочин із формальним складом визнається закінченим з моменту вчинення самого діяння незалежно від настання суспільно небезпечних наслідків. Так, контрабанда вважається закінченим злочином з моменту фактичного перетину предметом злочину митного кордону.

Злочин з «усіченим» складом. - це різновид злочину з формальним складом, тому він є закінченим також з моменту вчинення самого діяння. Особливість злочинів з «усіченим» складом в тому, що закон переносить момент закінчення цих злочинів на більш ранню стадію (готування чи замах). Інакше кажучи якщо для інших, однорідних з ними злочинів, вчинення певного діяння розглядається як готування чи замах, тобто як незакінчений злочин, то для цих злочинів вчинення таких діянь оцінюється

за законом як момент закінчення цього злочину. Приміром, розбій є закінченим з моменту нападу з метою заволодіння чужим майном.

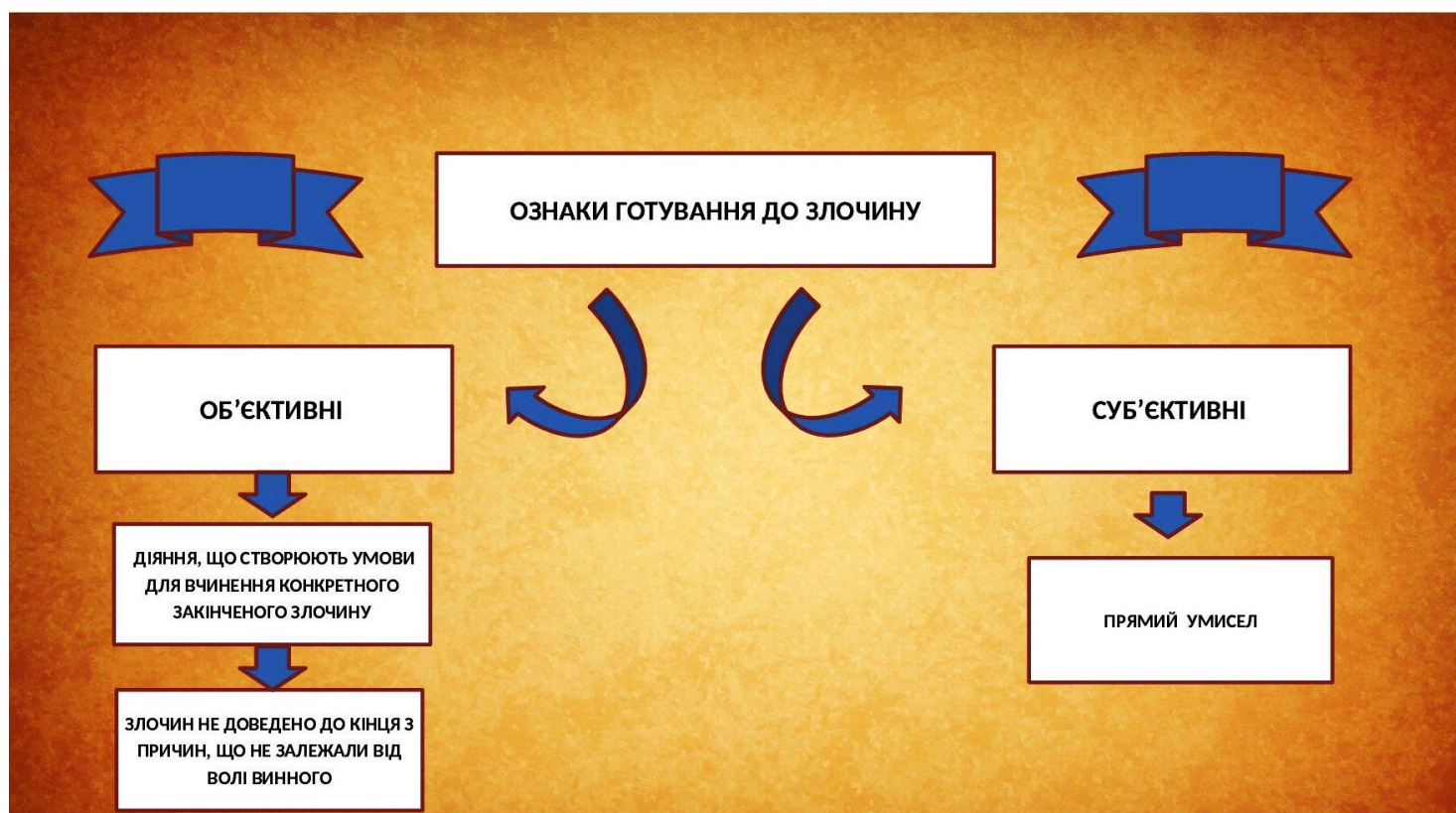
3. Незакінчений злочин. Його види.

Незакінчений злочин — це умисне, суспільно небезпечне діяння (дія чи бездіяльність), яке не містить усіх ознак складу злочину, передбаченого відповідною статтею Особливої частини КК, у зв'язку з тим, що злочин не було доведено до кінця з причин, які не залежали від волі винного.

Незакінчений злочин проявляється у 2 видах:

- готування до вчинення злочин;
- замах на злочин.

3.1. Готування до злочину (ч. 1 ст. 14 КК). Готування - умисне створення умов для вчинення злочину.

Ознаки готування:

Об'єктивні:

1) Об'єктивна сторона готування проявляється, в тому що особа вчиняє **певні дії або бездіяльність**, які створюють умови для наступного посягання на об'єкт злочину.

2) При готуванні до злочину вчинене особою **діяння не є ознакою об'єктивної сторони** певного складу злочину, бо особа ще безпосередньо не торкається об'єкту злочину, вона лише створює умови для майбутнього на нього посягання.

3) Готування **може полягати як в активній, так і в пасивній формі поведінки**.

4) Особа **не доводить злочин до кінця з причин, що не залежить від її волі**. Це можуть бути чинники як *об'єктивного*, так і *суб'єктивного порядку*. Особа може не довести злочин до кінця у зв'язку із відсутністю у неї певних навичок, необізнаності, відсутності певних знарядь чи засобів – це чинники суб'єктивного порядку. Але злочин може бути **недоведений до кінця і у зв'язку з тим, що особа не змогла подолати опір потерпілого, була затримана тощо** (чинники об'єктивного характеру). Та у всіх випадках причини як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру не залежать від волі винного.

Суб'єктивні:

1) *Із суб'єктивної сторони* готування до злочину може бути вчинене **лише за наявності прямого умислу**, бо не можна готуватись до вчинення злочину не бажаючи цього. Особа завжди усвідомлює, що вчинені нею діяння спрямованні на скоєння певного конкретного злочину і вона вчиняє це діяння **бажаючи довести певний злочин до кінця**

Форми готування

У ч. 1 ст. 14 КК злочин перелічує найбільш розповсюджені форми дій, які утворюють готування до вчинення злочину, але при цьому зазначає, що можуть бути вчинені й інші дії спрямовані на створення умов для вчинення злочину, тобто перелік залишається відкритим.

Підшукування або пристосування засобів чи знарядь.

Підшукування – це будь які дії з придбання, отримання, тимчасового позичення, купівлі, пошуку. Наприклад, купівля або викрадення пістолету для вбивства.

Пристосування – приведення їх у такий стан, який зробив би можливим чи полегшив (зробив більш ефективним) їх використання. Заточування кухонного ножа.

Проблемним у науці кримінального права є питання про повне виготовлення засобів та знарядь. Одні науковці відносять ці дії до підшукування, інші – до пристосування. Видається, що по своїй суті виготовлення є за своїм змістом їх отримання, і тому повинно відноситися до підшукування.

Підшукування співучасників. Це будь-які дії з притягнення, залучення до вчинення злочину інших осіб – виконавця(співвиконавця), організатора, підбурювача, пособника. Це може бути усна пропозиція, оголошення в газеті

Змова на вчинення злочину. Це домовленість двох і більше суб'єктів злочину про спільне вчинення злочину.

Усунення перешкод – усунення можливих чи дійсних перепон вчинення злочину.(пошкодження сигналізації перед крадіжкою)

Інше умисне створення умов для вчинення злочину - це найрізноманітніші дії, що створюють можливість для вчинення злочину. Наприклад: підготовка місця вчинення злочину, сховища для приховування викраденого, запобігання розкриттю запланованого злочину тощо.

Проблемним у науці кримінального права є питання кримінально правової оцінки такої дії суб'єкта як прибуття на місце вчинення злочину. Красницький, Щутяк, Благов вважають це готуванням до злочину. На практиці важко довести.

Види готування до злочину

1) За ступенем тяжкості:

- готування до злочинів невеликої тяжкості;
- готування до злочинів середньої тяжкості;
- готування до тяжких злочинів;
- готування до особливо тяжких злочинів.

2) За характером дій:

- інтелектуальне готування (підшукування співучасників та змова);
- фізичне готування (підшукування та пристосування засобів та знарядь);
- як фізичне, так і інтелектуальне – усунення перешкод (підслухав пароль або отруїв собаку) та інше створення умов для вчинення злочину.

Готування до злочину необхідно відрізнити від виявлення умислу! Під останнім розуміють прояв наміру вчинити злочин, який здійснюється у будь-якій формі (усно, письмово, конклюдентні дії), але при цьому не підкріплюється реальним діянням спрямованим на реалізацію цього наміру. Виявлення умислу не є стадією вчинення злочину, бо воно свідчить лише про бажання вчинення злочину, однак не пов'язує із фактичним реальним створенням умов для його вчинення. Немає всіх ознак насамперед злочину – це не діяння! Для правоохоронних органів – це привід для проведення профілактичної роботи, охорони можливого потерпілого тощо.

Але є норми (наприклад, ст.129 «Погроза вбивством»), які дуже схожі на виявлення умислу, утім потрібно мати на увазі, що об'єктивна сторона цього злочину є ширшою, ніж виявлення умислу, тут є інформаційні дії.

3.2. Замахом на злочин (ч. 1 ст. 15 КК) є вчинення особою з прямим умислом діяння (дії або бездіяльності), безпосередньо спрямованого на вчинення злочину, передбаченого відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу, якщо при цьому злочин не було доведено до кінця з причин, що не залежали від її волі.

Ознаки замаху на злочин.

Насамперед, має всі ознаки злочину!

Об'єктивні:

1) *Діяння* – вчинюється як шляхом активної, так і пасивної поведінки.

2) *Безпосередньо спрямовано на вчинення злочину* – закон не визначає що потрібно розуміти під цим терміном. Традиційно ця ознака розуміється як початок виконання об'єктивної сторони певного складу злочину.

3) *Недоведення злочину до кінця* характеризує незавершеність об'єктивної сторони:

- Особа або не виконує всіх діянь, що становлять об'єктивну сторону

- Особа виконує всі діяння але не настають наслідки, передбачені як обов'язкові у статті КК

4) *Причини не доведення злочину до кінця. Об'єктивного характеру* – активний опір жертви, затримання злочинця, недосконалістю знарядь. *Суб'єктивного характеру* – недосвідченість, нерішучості винного, особисті якості суб'єкту .

Суб'єктивні :

1) *Вчинення з прямим умислом.* (вказівка на прямий умисел з 2001 року)
Мета – безпосередня спрямованість на вчинення злочину. Визначений (простий та альтернативний)умисел.

Види замаху на злочин.

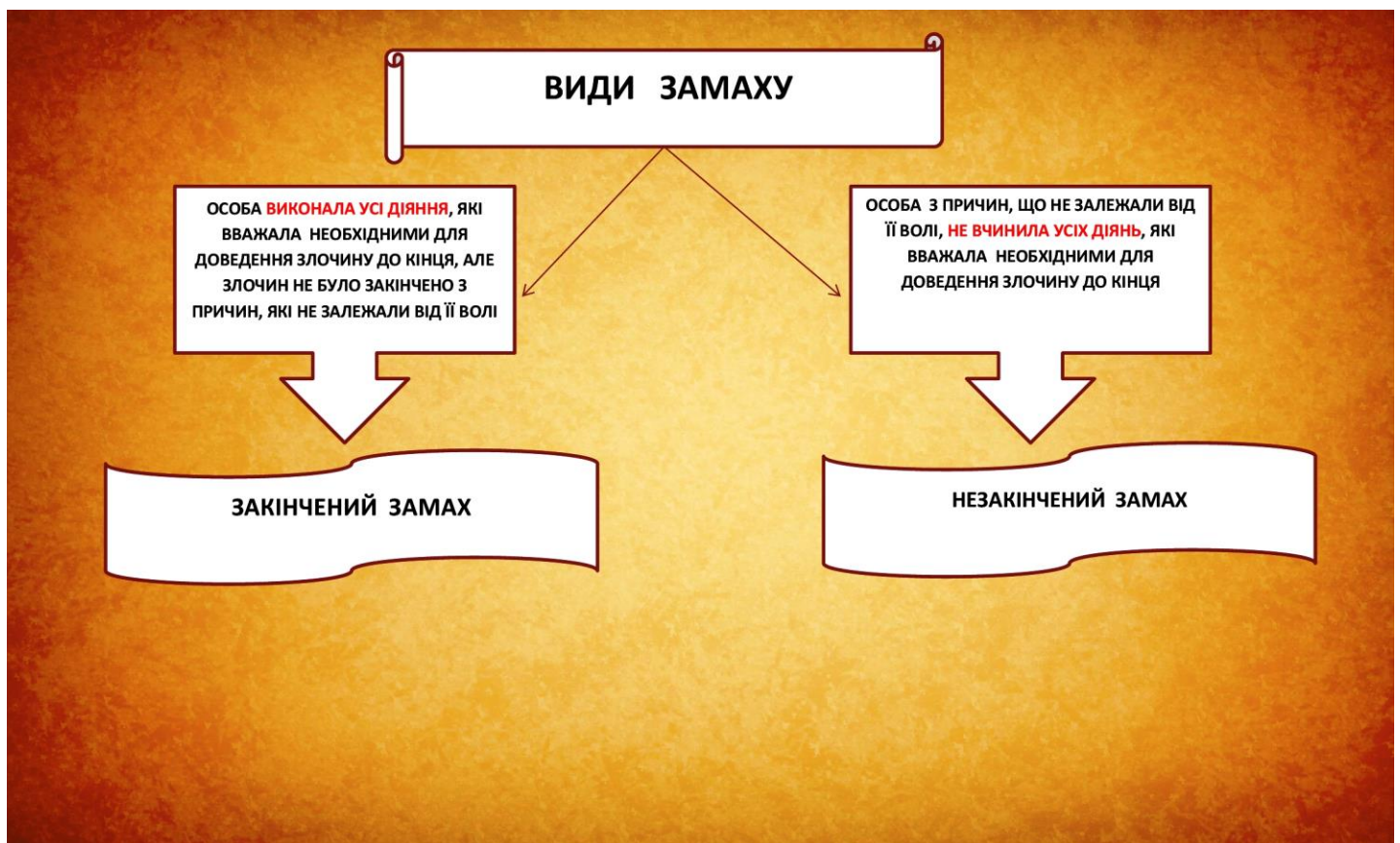
КК України поділяє замах на два види.

Відповідно до ч. 2 ст. 15 КК **замах на вчинення злочину є закінченим**, якщо особа виконала усі дії, які вважала необхідними для доведення злочину до кінця, але злочин не було закінчено з причин, які не залежали від її волі. Наприклад, вбивця вважає необхідними для позбавлення життя потерпілого такі

дії – зарядити пістолет, наблизитися до потерпілого та вчинити постріл, натиснувши на гачок. Він виконує всі зазначені дії, але куля не влучила у потерпілого. Особа вчинила усі необхідні на її думку діяння, але бажаний результат не настав - має місце закінчений замах.

Відповідно ж до ч. 3 ст. 15 КК **незакінчений замах має місце** якщо особа з причин, що не залежали від її волі, не вчинила усіх дій, які вважала необхідними для доведення злочину до кінця. Наприклад, крадій планує викрасти гроші з сейфу заводу. Він вважає необхідними діями для цього – проникнути на територію заводу в приміщення, де знаходяться гроші, відчинити сейф, забрати гроші. Але його затримують при спробі відчинити сейф. Має місце незакінчений замах – особа не встигла вчинити всі дії, які планувала та вважала необхідними для заволодіння грошима.

В основу законодавчого поділу замаху на закінчений та незакінчений покладений суб'єктивний критерій, тобто думка винного про те чи вчинив він, чи ні усіх тих дій, які необхідні для доведення злочину до кінця.

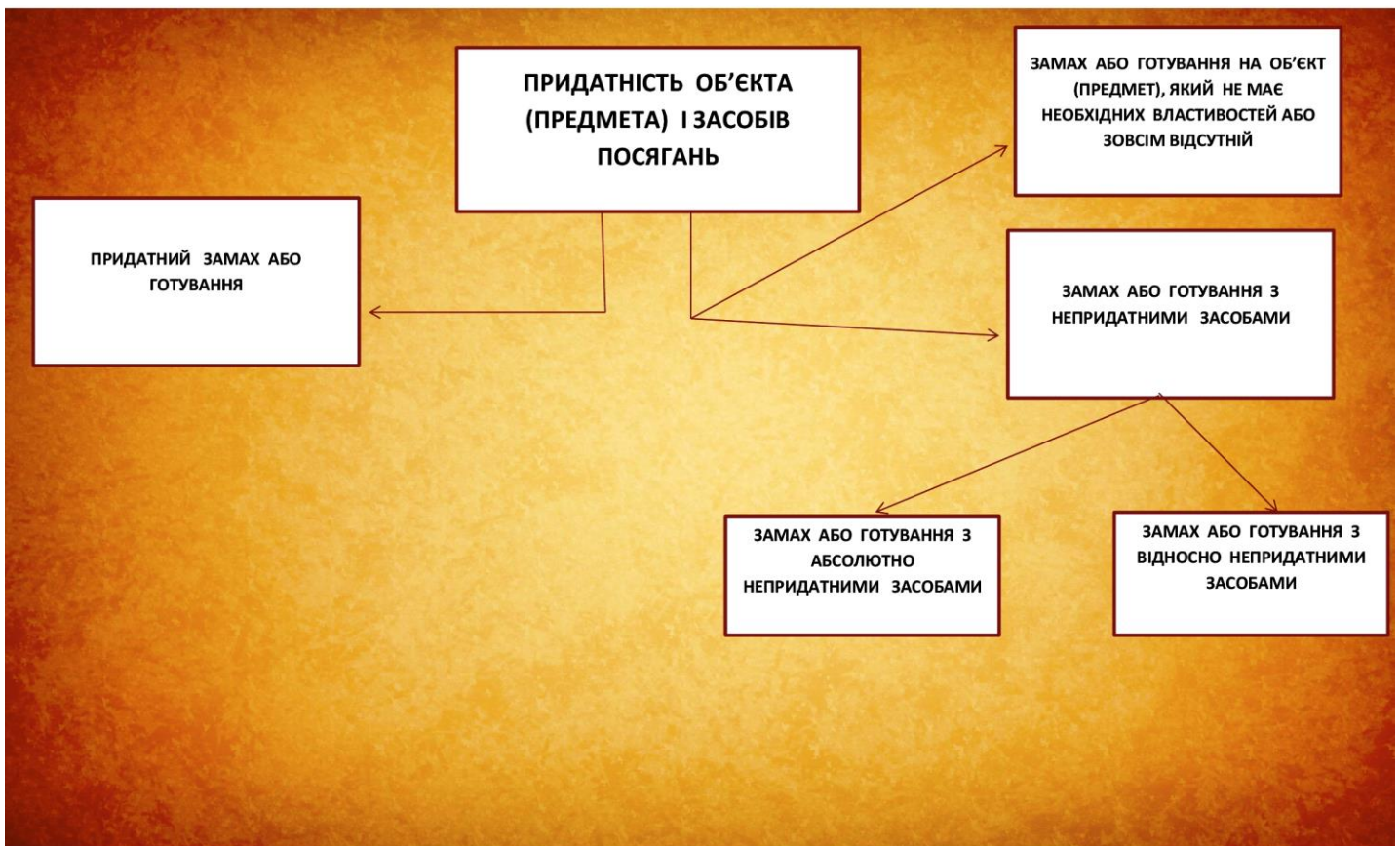

Види замаху, які є наслідком *фактичної* помилки особи:

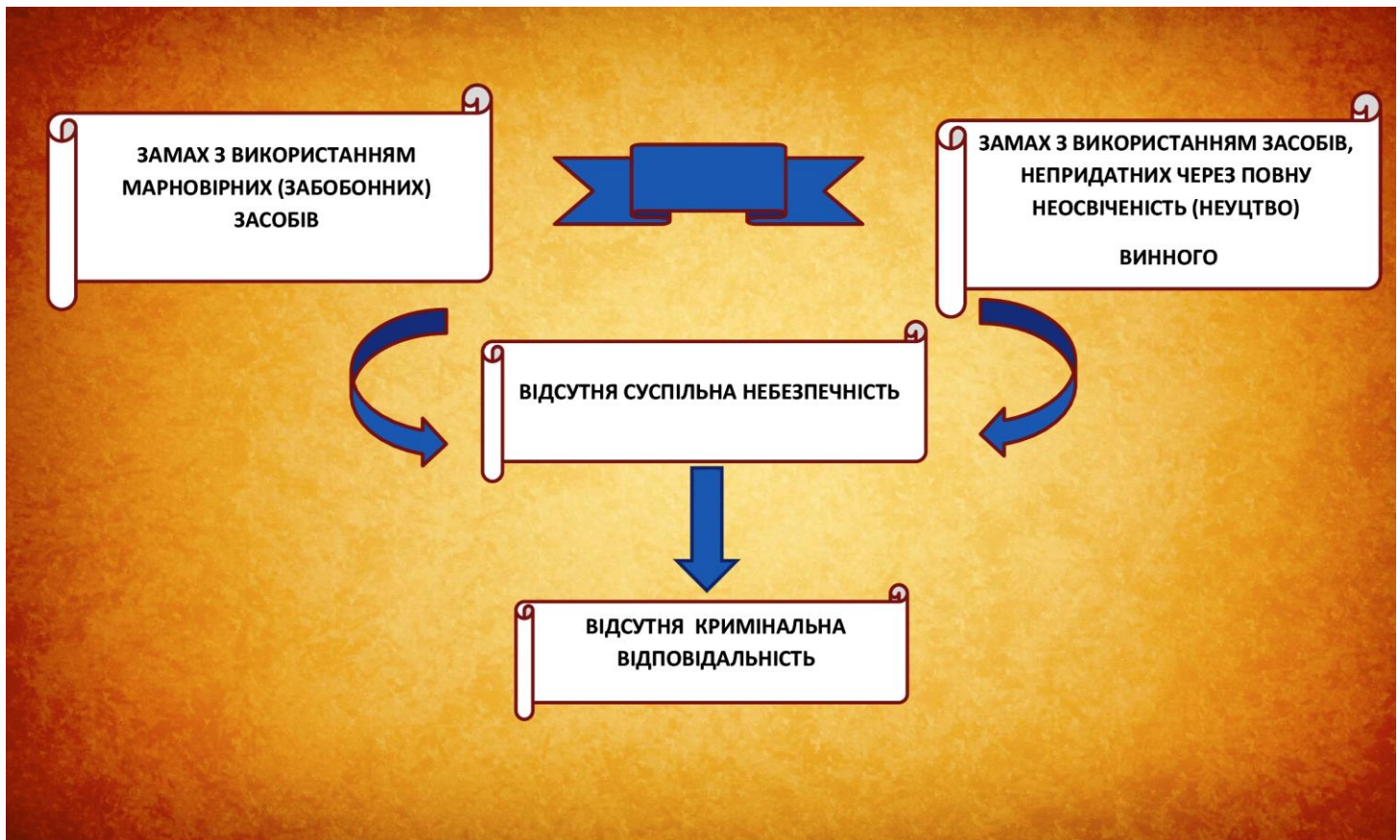
1) Замах на непридатний (відсутній) об'єкт - має місце там, де особа вчинила замах на такий об'єкт, який або є відсутнім у конкретній ситуації, або не наділений тими властивостями, які дають змогу спричинити йому шкоду (наприклад, постріл у труп не спричинює такого суспільно небезпечного наслідку як смерть потерпілої особи).

2) Замах із непридатними засобами - має місце там, де особа для вчинення злочину обирає такі засоби, які не здатні у силу причин, що не залежать від волі винного, спричинити шкоду об'єкту, має місце.

Засоби можуть бути абсолютно або відносно непридатними, але у всіх випадках особа діє під впливом фактичної помилки, бо не усвідомлює непридатність використовуваних засобів. Оскільки замах на непридатний об'єкт і замах з непридатними засобами тягнуть кримінальну відповідальність на загальних підставах, окремі дослідники (Н. Ф. Кузнецова, І. С. Тишкевич) навіть називали вказані різновиди замаху термінологічними "бур'янами".

Замах з нікчемними засобами - замах з засобами обраними внаслідок крайнього невігластва або марновірства. Для прикладу, якщо особа за допомогою магії бажає вчинити вбивство шляхом молебні, то у Середні віки «винного» визнали б винним і спалили, а в наш же час звернення до вказаних засобів, навіть за умови впевненості особи в їх ефективності, розглядається як виявлення наміру, яке має не кримінально-правове, а кримінологічне значення (привід для проведення правоохоронними органами профілактичної роботи). Вважається, що такі дії абсолютно позбавлені суспільної небезпечності, а встановлення за них кримінальної відповідальності означало б стирання меж між правом і мораллю, суперечило б здоровому глузду і загальновідомим законам розвитку природи

4. Розмежування стадій

СТАДІЯ	ВИКОНАННЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗАПЛАНОВАНОГО ЗЛОЧИНУ	НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ ОБ'ЄКТУ	РЕАЛІЗАЦІЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗАПЛАНОВАНОГО ЗЛОЧИНУ
ГОТУВАННЯ	НЕ ПОЧИНАЄ ВИКОНУВАТИСЯ	ОПОСЕРЕДКОВАНА	УМИСЕЛ НЕ РЕАЛІЗОВАНИЙ
ЗАМАХ	ПОЧИНАЄ ВИКОНУВАТИСЯ	БЕЗПОСЕРЕДНЯ	УМИСЕЛ РЕАЛІЗОВАНИЙ ЧАСТКОВО
ЗАКІНЧЕНИЙ ЗЛОЧИН	ПОВНІСТЮ ВИКОНАНА	РЕАЛІЗОВАНА	УМИСЕЛ РЕАЛІЗОВАНО ПОВНІСТЮ

5. Кримінальна відповідальність за готування і замах.

1) Згідно із ч. 2 ст. 14 КК готування до злочину невеликої тяжкості не тягне за собою кримінальної відповідальності. Що ж до кримінальної відповідальності за більш тяжкі злочини, як і за замах на злочин, то вона має місце, якщо відсутні підстави для застосування ч. 2 ст. 11 КК (малозначність діяння).

2) У ст. 2 КК закріплено, що підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого цим Кодексом. *Тому підставою кримінальної відповідальності за незакінчений злочин є наявність у поведінці особи складу незакінченого злочину, відповідно – складу готування до злочину чи складу замаху на злочин.* Тому при кваліфікації дій винного відповідно до ст. 16 КК відповідальність за готування і замах настає за тією статтею Особливої частини

КК, яка передбачає відповідальність за закінчений злочин, але з обов'язковим посиланням на відповідну частину ст. 14 чи ст. 15 КК.

3) Також при кваліфікації готування чи замаху слід враховувати не тільки фактично вчинені особою дії чи бездіяльність, але й спрямованість умислу винної особи.

4) Якщо готування до злочину чи замах на нього самі по собі містять ознаки іншого складу злочину, то діяння винного кваліфікується за сукупністю злочинів. Наприклад, якщо особа незаконно придбала вогнепальну зброю і вчинила замах на вбивство, то її дії мають бути кваліфіковані за ч. 1 ст. 262 та ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК України.

6. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця.

Добровільна відмова від доведення злочину до кінця – це остаточне припинення за своєю волею готування до злочину або замаху на злочин, якщо при цьому вона усвідомлювала можливість доведення злочину до кінця (ч. 1 ст. 17 КК).

Ознаками добровільної відмови є:

1) *Остаточність* - повна і безповоротна відмова від продовження реалізації умислу для доведення злочину до кінця як зараз так і в майбутньому. При цьому остаточне припинення злочину не може свідчити про добровільну відмову, якщо йдеться про відмову від повторення спроби вчинити цей злочин.

2) *Добровільність* - особа за власним бажанням та волею відмовляється від доведення злочину до кінця. При цьому ініціаторами добровільної відмови може бути як особа, що готувалася до злочину чи вчинила замах на злочин, так і інші особи (родичі винного чи потерпілого, сама потерпіла чи треті особи). Але остаточне рішення про таку відмову приймає сам винний, без застосування будь-якого примусу (інакше матиме місце вимушена відмова). Слід підкреслити, що мотиви прийняття такого рішення можуть бути різними (жаль, прощення, страх та ін.) і на визнання відмови добровільною не впливають.

3) *Усвідомлення особою можливості доведення злочину до кінця*. Таке усвідомлення має суб'єктивний характер, бо можлива ситуація, що в дійсності довести злочин до кінця у винної особи можливості і не було, але вона про це не знала. Чи навпаки. Наприклад, особа, проникнувши до приміщення, вважає, що відмичками зможе відкрити сейф (насправді, в дійсності – це не так), але побоюючись бути спійманим на місці злочину відмовляється від доведення злочину до кінця – має місце добровільна відмова, навіть за умови, що об'єктивна можливість «зламати» сейф була відсутня. Оскільки визначальним тут є суб'єктивна впевненість можливості довести злочин до кінця.

4) *Своєчасність*. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця можлива лише при незакінченому злочині, іншими словами при готуванні до злочину чи замаху на нього. Якщо ж в поведінці особи є усі об'єктивні та суб'єктивні ознаки закінченого злочину, добровільна відмова неможлива.

На кожній стадії вчинення злочину добровільна відмова має свої особливості. Зокрема, при готуванні до злочину або на стадії незакінченого замаху добровільна відмова можлива завжди. Причому вона може полягати як в активній, так і в пасивній формі. На стадії ж закінченого замаху на злочин

добровільна відмова за загальним правилом неможлива, тому що особа вчинила все, що вважала за необхідне для доведення злочину до кінця. За таких умов або настають суспільно небезпечні наслідки, або їх настання вже не залежить від волі і подальшої поведінки винної особи. Однак є незначна кількість ситуацій, коли між діянням та суспільно небезпечними наслідками існує певний «розрив» у часі (проміжок часу), за якого особа зберігає можливість контролювати розвиток причинного зв'язку і тому своєю активною поведінкою може втрутитися в його розвиток і перервати настання суспільно небезпечних наслідків, добровільна відмова можлива.

Таким чином, для наявності добровільної відмови на стадії закінченого замаху необхідна така сукупність умов:

1) щоб між діянням і суспільно небезпечним наслідком був певний проміжок часу;

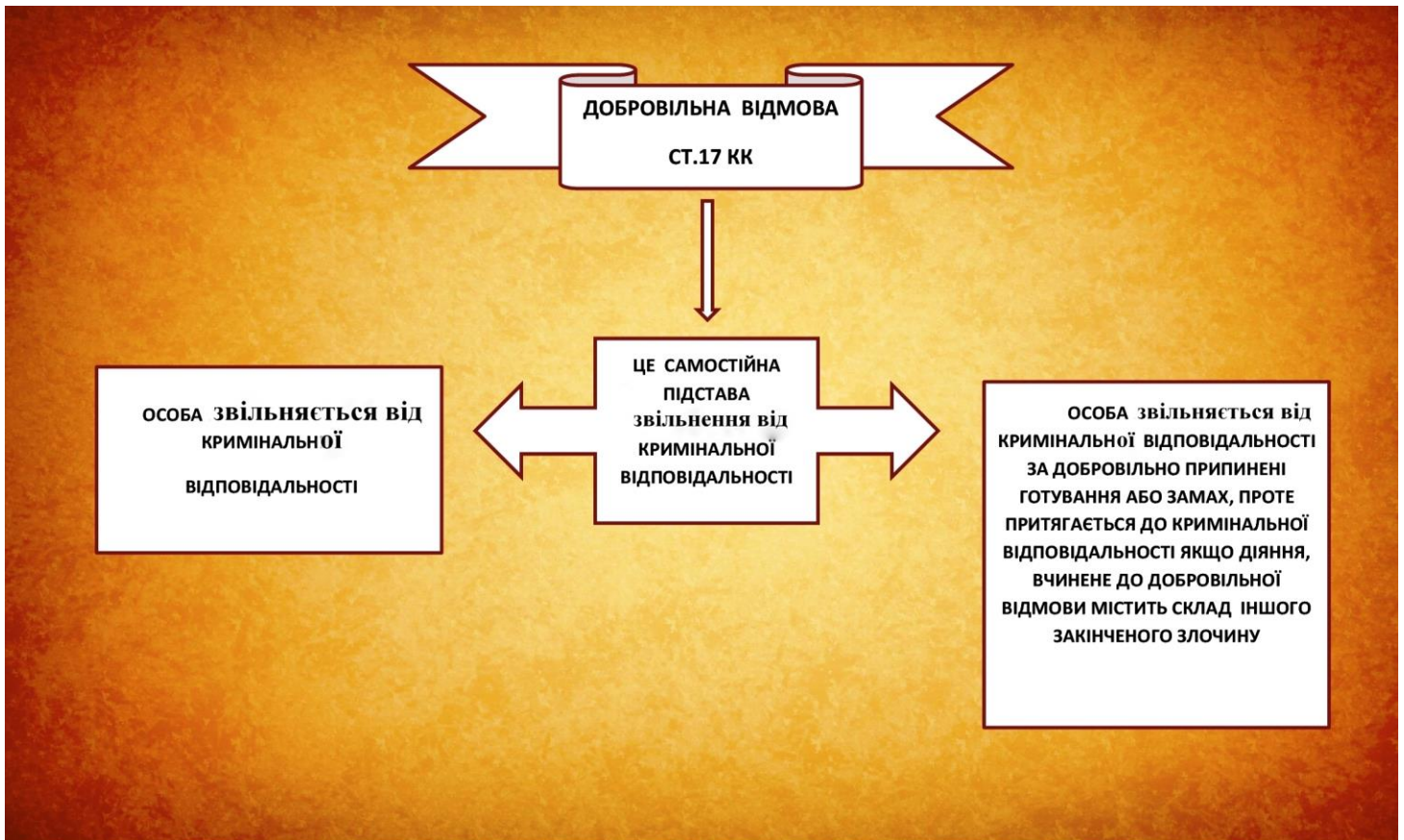
2) протягом цього проміжку часу особа зберігає (не втрачає) контроль над розвитком причинного зв'язку, тобто може втрутитися в його розвиток і запобігти настанню наслідків (наприклад: особа штовхнула потерпілого, який не може плавати, у водоймище з метою позбавлення його життя, а потім врятувала його; суб'єкт залишив увімкнену електроплитку з метою вчинити пожежу, а коли загоряння виникло, загасив вогонь.);

3) цей контроль особа отримує не випадково, він обумовлений специфікою розвитку причинного зв'язку абсолютно в усіх випадках без виключень (наприклад, смерть від асфіксії ніколи не настає миттєво, ні при повішенні, ні при похованні живцем в землі, ні при потопленні).

4) своєю активною поведінкою, вона унеможливила (виключила) настання суспільно небезпечних наслідків. Наприклад, особа заклала вибухівку з часовим механізмом в метро, де вказала час вибуху – 18:00, коли настає пік перевезень. Однак о 17:30 вона через жаль до ймовірних потерпілих відмовляється від доведення злочину до кінця, розмінувавши об'єкт. Або винний, щоб вбити, умисно штовхає потерпілого у воду, знаючи, що останній не вміє плавати, але через короткий проміжок часу рятує його.

Кримінально-правові наслідки – є обов’язковою та безумовною підставою звільнення особи від кримінальної відповідальності. І відповідно до ч. 2 ст. 17 КК особа, яка добровільно відмовилася від доведення злочину до кінця, підлягає кримінальній відповідальності лише в тому разі, якщо фактично вчинене нею діяння містить склад іншого злочину.

При цьому добровільну відмову слід відрізнити від так званого дійового каяття.

Дійове каяття - активна поведінка особи при незакінченому чи закінченому злочині, яка спрямована на зменшення спричиненої шкоди чи відвернення настання суспільно небезпечних наслідків.

Відмежування добровільної відмови від доведення злочину до кінця та дійового каяття:

	СТАДІЇ, НА ЯКИХ МОЖЛИВЕ ВЧИНЕННЯ	ДІЯННЯ ЯКИМ ВЧИНЯЄТЬСЯ	МОТИВ ВЧИНЕННЯ	СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ЗЛОЧИНУ, ЩО ВЧИНЯЄТЬСЯ	ЗНАЧЕННЯ
ДОБРОВІЛЬНА ВІДМОВА	ГОТУВАННЯ, НЕЗАКІНЧЕНИЙ ЗАМАХ, В ОКРЕМИХ ВИПАДКАХ ЗАКІНЧЕНИЙ ЗАМАХ	ДІЯ, БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ	БУДЬ - ЯКИЙ	ТІЛЬКИ У ЗЛОЧИНАХ З ПРЯМИМ УМИСЛОМ	ЗВІЛЬНЯЄ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ДІЙОВЕ КАЯТТЯ	ГОТУВАННЯ, ЗАМАХ, ЗАКІНЧЕНИЙ ЗЛОЧИН	ТІЛЬКИ ДІЯ	ЩИРИЙ ОСУД ВЛАСНИХ ДІЙ	У ЗЛОЧИНАХ З БУДЬ - ЯКОЮ ФОРМОЮ ВИНИ	ПОМ'ЯКШУЄ ПОКАРАННЯ, ЗВІЛЬНЯЄ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТІЛЬКИ НА ПІДСТАВІ СТ.45 КК

1. Добровільна відмова можлива лише при незакінченому злочині, тоді як дійове каяття як при незакінченому, так і при закінченому злочині.
2. На відміну від добровільної відмови, дійове каяття можливе тільки шляхом активної поведінки.
3. Добровільна відмова можлива лише при вчиненні умисних злочинів, а саме тих, які вчиняються з прямим умислом. Тоді як дійове каяття можливе як при вчиненні умисних, так і необережних злочинів.
4. Добровільна відмова – обов'язкова підстава для звільнення особи від кримінальної відповідальності. Дійове ж каяття, як правило, лише виступає обставиною, що пом'якшує покарання. І лише у випадках, прямо передбачених в законі, дійове каяття є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності. Приміром, ст. 45, у ч. 2 ст. 263 КК (Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами) зазначається, що «Звільняється від кримінальної відповідальності особа, яка вчинила злочин, передбачений частинами 1 або 2 цієї статті, якщо вона добровільно здала органам влади зброю, бойові припаси, вибухові речовини або вибухові пристрої».